

hende, at denne Betragtning jo ikke har stort Værd, før den støttes af et statistisk Materiale, som vel ved Sagens senere Forhandling vil være eller ialtsald vil kunne komme tilhede; men jeg tillader mig at henlede Opmærksomheden paa, at det af den Grund, jeg har anført, dog maasse bør tages under Overveielse, om her er truffet den rette Grændse. Med Hensyn til en anden Bestemmelse i § 2, at alle Sager angaaende Servituter og mindre omfattende — partielle — Brugsrettigheder uden Hensyn til Værdien skulle være underdragne Landsretternes Behandling og henlægges til Underretterne, finder jeg ogsaa, at der kunde være nogen Tvivl om, hvorvidt den kan anses for at være rigtig eller ei. Det burde saavidt mulig ikke være Sagens Værdi, hvad det jo heller ikke er, naar vi se hen til Executivprocessen, hvorom der ogsaa findes Bestemmelser, som afgjøre, for hvilken Ret Sagen skal behandles. Disse Sager angaaende Servituter og mindre omfattende Brugsrettigheder ere ofte meget vanskelige, og opfattes ialtsald af de Raagjældende som overordentlig vigtige. Jeg vil blot tillade mig at nævne en enkelt Art af denne Slags Sager, nemlig Veisager, som spille en meget stor Rolle, endog saa en saa stor, at de overordentlig hyppig appelleres til en høiere Ret. Det er meget muligt, at en stor Del af disse Sager i Virkeligheden maa siges ikke at have 400 Kroners Værdi, men det er ganske afgjort, — naar jeg f. Ex. holder mig til Veisager — at en Eiendomsbesidder tillægger disse Servituter saa overordentlig Betydning, at han offerer meget Betydeligt paa at faae sin Ret i disse Tilfælde, og de ere vanskelige, thi hyppigst stiftes Servituter jo ikke ved Kontrakt, men ved Hævd, 20 Aars Hævd eller Alderstidshævd, og den hele Bevisførelse her er meget vidtløftig og vanskelig og burde ikke i større Omfang end høist nødvendig unddrages fra Umiddelbarhedsprincippet. Der burde netop i disse Sager saavidt mulig den Ret, som skal dømmes, have Leilighed til at paahøre den hele Vidneforklaring. Nu veed jeg vel, at ved Appel fra Underretten skal Bevisførelsen helt gøres om, men man skulde dog ikke i flere Tilfælde end høist nødvendig komme til det Resultat. Jeg kunde altsaa henstille, om det ikke burde tages under Overveielse, om der burde finde en anden Værding Sted paa dette Punkt. Det vilde jo ikke være saa meget betænkeligt, om et større Antal Sager blev henlagte til Landsretternes Omraade, da § 8 giver Parterne ubetinget Frihed til at forene sig om, at Sagen skal forhandles ved Underretten, og derved faae de altsaa selv Leilighed til at vælge, om de ville have Underretsbehandlingen, eller om de strax ville have den noget dyrere Landsretsbehandling, eller om de, naar de have valgt Underretsbehandlingen og ikke ere fornøiede med den, ville gjøre det om igjen ved Landsretten og altsaa have Sagen to Gange behandlet. Men

det forekommer mig, at, naar vi se hen til den nævnte Bestemmelse, kan der ikke være nogen Fare ved at udvide Landsrettens Omraade noget. Jeg kan ikke undlade at fremhæve Bestemmelsen i Lovforslagets § 199 om Erstatning, om den derved givne Udfigt for en Mand til at faae Erstatning, naar han har lidt en Retstrækkelse. Det har for mig været noget af det mest Utilfredsstillende og Stødende, i hvor ringe Grad det hidtil har kunnet lykkes en Mand, som aabenbart var forurettet, at faae den fornødne Erstatning. I den Denſeende bestemmer Lovforslaget: „Er der imellem Parterne Strid, om en Skade er forarsaget, eller hvilken Erstatning der skal gives, har Retten, naar den ifølge de Oplysninger, som foreligge eller indhentes (§ 264), maa anses for at være istand hertil, at afgjøre disse Spørgsmaal efter et frit Skjøn over alle i Betragtning kommende Omstændigheder“. Jeg tror, at det paa dette Omraade er en Bestemmelse, som er aldeles nødvendig, for at den forurettede Part skal have nogen Udfigt til at komme til et for ham tilfredsstillende Resultat. Skal han bevise fuldstændigt, at han har lidt Tab, og hvor stort et Tab han har lidt, vil det gaa, som det er gaaet hidtil, at han næsten aldrig faar en tilstrækkelig Erstatning og i mange Tilfælde aldeles ingen. Det er altsaa en Bestemmelse, jeg særlig fremhæver, fordi jeg mener, at den hører til dem, der har været særlig Træng til. — Ja jeg har foresat mig for paa passende Maade at begrænde mit Foredrag at indskrænke mig til det, der nærmest kunde kaldes det Processuelle. Der er andre Spørgsmaal, som interessere mig, f. Ex. Reglerne om Tvangsauktion og adskillige andre Ting, men det forbeholder jeg mig ved Leilighed at komme tilbage til. Jeg skal nu afslutte disse Bemærkninger. Resultatet af min Opfattelse er det, at dette Lovforslag bør modtages med Velvillie. Jeg mener, at det vil, naar det bliver til Lov og bliver indført i Lovet, føre til en retsfærdigere og bedre Afgjørelse af Retstrætter end nu. Det vil føre til en bedre Retssopfattelse hos de Borgere, som leve under Lovens Omraade, og det vil stille Dommerne, Sagførerne og Parterne hver især paa det rette Standpunkt, og det vil bidrage til, at saavel Dommere som Sagførere ville blive nøbte til at anvende et stort Arbejde og udvikle en betydelig Dygtighed, for at de gode Resultater kunne naas, men den hele Organisation vil tvinge dem til at gjøre dette, thi ellers vil ingen af dem kunne have sin Stilling. Jeg mener altsaa, at, hvis dette er nogenlunde rigtigt, kan der ikke være Tvivl om, at den hele Reform maa være til Gavn for vort Samfund.

Roch: Det ærede Medlem, som indlede de Forhandlingen (Leth), gjorde sig den Uleilighed at give Thinget, om jeg tør sige, en Slags Exegese over det foreliggende Lovforslag; han gav en Ud-